

EVROPSKA INVESTICIONA BANKA NA ZAPADNOM BALKANU

Evropska
investiciona
banka

EIB banka

Werner Hoyer
Predsednik

Dario Scannapieco
Potpredsednik

Zapadni Balkan je suštinski deo evropske istorije. Njegova kultura, umetnost i privreda doprineli su oblikovanju lica Evrope.

Evropska investiciona banka, koja je finansijska institucija Evropske unije, aktivno deluje na Zapadnom Balkanu od 1977. godine. Mi smo najveći međunarodni finansijer u regionu. Nakon burnih devedesetih godina prošlog veka na Balkanu, EIB je pojačala svoje napore da usmeri ovo područje ka evropskoj integraciji.

Krajem devedesetih godina prošlog veka, finansiranje je bilo usmereno na hitnu rekonstrukciju i popravke oštećenih mostova i železničkih pruga, luka, aerodroma i puteva. Iz godine u godinu saradjujemo sa državnim vlastima, opštinama i privatnim kompanijama u regionu, kao i sa Evropskom komisijom i drugim finansijskim partnerima. Želimo da poboljšamo kvalitet života građana kroz podršku privredi i unapređenje infrastrukture, kako bismo pomogli regionu da postane moderan i samodovoljan.

Tokom poslednje decenije EIB je proširila svoje kreditiranje na sektore kao što su zdravstvena zaštita i obrazovanje, a istovremeno se bavila globalnom migracionom krizom. Poboljšanje kvaliteta života najvažniji je izazov pred nama. Želimo da podstičemo kvalifikovanu radnu snagu, kao što su talentovani programeri, naučnici, ekonomisti, inženjeri, pravnici i nastavnici.

U borbi protiv globalne ekonomske i finansijske krize i radi daljeg podsticanja privrednog oporavka, EIB je povećala svoju podršku malim preduzećima i lokalnim vlastima putem kreditnih linija i garancija sa lokalnim bankama i lizing kompanijama. Mala preduzeća su oslonac privrede. Za njihov prosperitet od suštinskog je značaja da im se obezbedi pristup dugoročnim kreditima.

Uviđajući veličinu izazova, EIB je pokrenula Inicijativu za ekonomsku otpornost (ERI), program koji pomaže zemljama u susedstvu EU da poboljšaju svoju privredu i odgovore na migracionu krizu. ERI dodatno podstiče razvoj malih preduzeća i pruža pomoć zemljama da poboljšaju svoju infrastrukturu, između ostalog i kroz obezbeđivanje bespovratnih sredstava, zahvaljujući našim donatorima.

Posvećeni smo podizanju životnog i ekonomskog standarda svih stanovnika Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova*, Crne Gore, Severne Makedonije i Srbije. Postaraćemo se da budućnost Zapadnog Balkana bude deo budućnosti Evrope.

EVROPSKA INVESTICIONA BANKA NA ZAPADNOM BALKANU

EB pruža usluge finansiranja, kombinovanja sredstava i savetodavne usluge u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Kosovu*, Crnoj Gori, Severnoj Makedoniji i Srbiji

ZEMLJE KANDIDATI

Albanija
Crna Gora
Severna Makedonija
Srbija

ZEMLJE POTENCIJALNI KANDIDATI

Bosna i Hercegovina
Kosovo*

Ukupan BDP
94,2 mlrd EUR¹

Broj stanovnika
19,9 miliona

Površina:
218.750 km²

**NOVI UGOVORI U
REGIONU, 2018.** 1,09 mlrd EUR
**UKUPNO FINANSIRANJE
OD 2008.** 7,65 mlrd EUR

* Ovom oznakom ne dovode se u pitanje stavovi o statusu i ona je u skladu sa rezolucijom SB UN 1244 i Mišljenjem MSP o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova

UVOD

EIB je svoje aktivnosti na Zapadnom Balkanu proširila na mnoga područja i počela da pomaže i privatnom sektoru, kroz podršku direktnim stranim investicijama i pružanjem pomoći malim preduzećima. Mala preduzeća su važna za privredni rast i otvaranje novih radnih mesta.

Tokom 2018. godine u ovom regionu smo zaključili ugovore o kreditima u iznosu od 1,09 milijardi evra. U proteklih 10 godina obezbedili smo 7,65 milijardi evra za finansiranje projekata.

AKTIVNOST EIB NA ZAPADNOM BALKANU (2008–2018)

Ugovori – obim	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	UKUPNO (u mil. €)
Albanija		10	50,8		35	5,3	18				105	224
Bosna i Hercegovina	280	150	72	180	206	212,7	172,5		130		242	1.650
Severna Makedonija	10	100	52,34	125	110	103			45		100	645
Kosovo*	87					10		42			80	219
Crna Gora	50	108	49,2	18	45	7	75	50	55,5	120	141	719
Srbija	170	887,9	760,2	710,6	275	317,8	115	130	196	210	418	4.190
UKUPNO (u mil. €)	597	1.255,9	984,54	1.033,6	671	655,8	380,5	222	426,5	330	1.090	7.650

Aktivnost EIB je u skladu sa ciljem EU da pomogne u brznoj integraciji Zapadnog Balkana u Evropsku uniju.

BDP na Zapadnom Balkanu od 2014. godine beleži ubrzan rast, podstaknut investicijama i ličnom potrošnjom. Očekuje se da stopa rasta BDP u nekoliko narednih godina ostane nepromenjena, uz privremeni pad na 3,4% u 2019. godini zbog problematične međunarodne ekonomske situacije i završetka velikih infrastrukturnih projekata.¹

Jačanjem privrede stvara se više radnih mesta u privatnom sektoru: godišnji rast zaposlenosti veći je od 2%, a stopa nezaposlenosti se 2018. godine smanjila sa 20,7%, koliko je iznosila u 2014. godini, na 14,8%. Ta stopa je i dalje visoka, naročito među mladima, što škodi životnom standardu u nekim mestima i jasno pokazuje da su potrebne dublje strukturne reforme.

Strategija Evropske komisije za Zapadni Balkan ukazala je početkom prošle godine da region treba da postigne napredak u oblastima kao što su vladavina prava, bezbednost, povezivanje, digitalizacija i ekonomski razvoj i konkurentnost.

Skorašnja migraciona kriza dovela je do novih izazova i istakla potrebu za bližom regionalnom saradnjom. Ovo će pomoći da se region prilagodi novim izazovima.

¹ Proračuni osoblja EIB na osnovu baze podataka WIW (Bečkog instituta za međunarodne ekonomske studije), prognoza MMF.

ŠTA MI RADIMO

EIB nudi Zapadnom Balkanu kredite, bespovratna sredstva i stručno znanje u četiri glavne oblasti: inovacije, mala preduzeća, infrastruktura i klima. Kombinujemo kredite sa investicijama drugih organizacija, a stručnjaci naših savetodavnih službi staraju se o tome da se ti projekti uspešno pokrenu i realizuju.

TRI STUBA

KREDITI- RANJE

Koristimo svoju finansijsku snagu da prikupljamo novčana sredstva po povoljnim kamatnim stopama. Uštede prenosimo dalje, odobravajući kredite za kvalitetne projekte

KOMBINO- VANJE SREDSTAVA

U saradnji sa partnerima kao što je Evropska komisija, pomažemo klijentima da kombinuju naše finansiranje sa investicijama iz drugih izvora

SAVETODAVNE USLUGE

Nudimo raznovrsne pakete tehničke pomoći za velike infrastrukturne projekte u javnom sektoru, kao i za širok spektar investicija u privatnom sektoru

Krediti EIB 80 miliona EUR

Ruta 6, od Kijeva do Peći (Kosovo*)

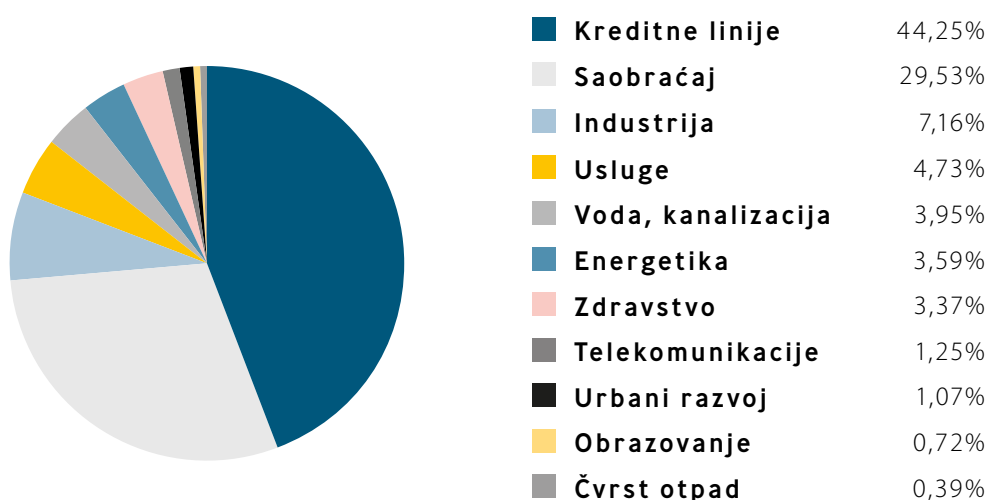
Projekat podrazumeva izgradnju 30-kilometarske deonice dvostrukog autoputa sa po dve trake po evropskim standardima. Deonica se nalazi na sveobuhvatnoj mreži TEN-T između glavnog grada Kosova*, Prištine, i četvrtog grada po veličini, Peći. Budući da se 95% prevoza robe i putnika u zemlji odvija drumskim saobraćajem, mreža je presudna za privredni razvoj Kosova*, kao i za njegovu regionalnu integraciju.

Poslednjih godina zabeležen je stabilan i znatan porast saobraćaja na putevima, kojima sada saobraća oko 15.000 vozila dnevno, uključujući i veliki broj teških vozila. Ovaj projekat će veći deo tog saobraćaja premestiti sa postojećeg puta, poboljšavajući brzinu, bezbednost i životnu sredinu za mnoga naselja koja se nalaze pored postojećeg autoputa. Učešće EIB će iznositi do 80 miliona evra u kreditima. Projekat je, kroz Investicioni okvir za Zapadni Balkan, dobio 3,2 miliona evra bespovratnih sredstava, a završetak izgradnje puta se očekuje do kraja 2021. godine.

KREDITIRANJE

Kreditiranje je naša glavna delatnost. Podržavamo projekte koji daju značajan doprinos rastu, zapošljavanju, regionalnoj koheziji i održivosti.

UGOVORENI PROJEKTI EIB NA ZAPADNOM BALKANU (2008-2018)

Izvori: Proračuni osoblja EIB na osnovu baze podataka WIW i podataka nacionalnih zavoda za statistiku.

SAOBRAĆAJ

Postoji velika potreba za ulaganjem u saobraćajnu infrastrukturu. Zemlje Zapadnog Balkana u proseku imaju 54 kilometra puteva na 100 kvadratnih kilometara zemljišta, u poređenju sa oko 126 kilometara puteva na 100 kvadratnih kilometara u zemljama centralne i jugoistočne Evrope u EU, ne računajući Rumuniju i Bugarsku. Države Zapadnog Balkana i Evropska komisija postavile su kao prioritet poboljšanje saobraćajnih veza do 2020. godine. Cilj je poboljšanje veza između zemalja Zapadnog Balkana i sa EU.

EIB koristi svoja finansijska sredstva da podrži te prioritete. Finansira autoputeve i puteve na prioritetnim koridorima u Srbiji i Severnoj Makedoniji, kao i u Bosni i Hercegovini. EIB je obezbedila značajan obim kredita za puteve i autoputeve. Da bi se razvio održiviji i raznovrsniji saobraćajni sistem u regionu, nekoliko novih kreditnih linija u oblasti železničkog saobraćaja je odobreno odnosno u razmatranju.

ENERGETIKA

Najveći deo električne energije na Zapadnom Balkanu proizvodi se u elektranama na lignit (preko 55%) i u hidroelektranama (preko 35%). Iako lignit iz domaćih rudnika pruža regionu sigurnost u pogledu snabdevanja, ovaj oblik uglja emituje značajne nivoe gasova sa efektom staklene bašte i drugih zagađujućih materija.

Region ima znatan potencijal za korišćenje energije vetra, solarne energije i za druge projekte energetske efikasnosti.

Krediti Evropske investicione banke u sektoru energetike predstavljaju mali deo aktivnosti Banke na Zapadnom Balkanu (oko 5%, u poređenju sa 15% u EU i 25% izvan EU). EIB aktivno traga za projektima energetske efikasnosti u regionu, kao i za projektima obnovljivih izvora energije.

EIB učestvuje u pilot-programu pod vođstvom Evropske komisije za podsticanje energetske efikasnosti u Srbiji i radi na proceni potencijalnih investicija u vetroelektrane.

EIB takođe finansira Transjadranski gasovod, koji će se prostirati od grčko-turske granice, preko Albanije, do Italije. Ovim gasovodom će se prenositi do 10 milijardi m³ gasa godišnje i njime će se poboljšati energetska sigurnost i diversifikacija.

Krediti EIB
200 miliona
EUR

KVALIFIKOVANA RADNA SNAGA

Zapadni Balkan se suočava sa nedostatkom kvalifikovanih radnika, inovacija, energije i strateške infrastrukture. Nedostaju adekvatna sredstva za istraživanje i institucije za obuku koje bi ljude obrazovale i pripremile za izazove sutrašnjice. Prema indikatoru konkurentnosti Svetskog ekonomskog foruma, region zauzima 77. mesto među 140 zemalja, sa naročito niskim rezultatom u pogledu inovacija i poslovne sofisticiranosti.

ŽIVOTNA SREDINA

Uprkos rastućoj svesti o potrebnim kritičnim investicijama, razvoj ekološke infrastrukture na Zapadnom Balkanu odvija se sporo.

Mnogi sektori su i dalje fragmentirani, a slaba uprava je ostavila infrastrukturu u loše održavanom i veoma neefikasnom stanju. Zakoni kojima se propisuju granice zagađenja i poboljšavaju standardi usluga ili su neadekvatni ili se ne poštuju u potpunosti.

Kredit EIB
**19 miliona
EUR**

Zaštita od poplava u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini poplave u slivu reke Save izazvale su veliku štetu 2010. godine. Brojni nasipi, kanali, korita i crpne stanice koji su ostali na mestu nakon poplava među najugroženijim su tačkama.

Još jedna poplava mogla bi dovesti ljude, kuće, industriju i farme u veliku opasnost. U okviru Inicijative za ekonomsku otpornost, EIB će obezbediti 19 miliona evra za izgradnju objekata za zaštitu od poplava duž reke Save i njenih pritoka.

Kreditu EIB
**500 miliona
EUR**

PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA I DIREKTNE STRANE INVESTICIJE

Prerađivačka industrija je ključni rasadnik inovacija i produktivnosti na Zapadnom Balkanu. Ona često doprinosi privlačenju značajnih direktnih stranih investicija u region. Međutim, brz napredak tehnologije menja okruženje globalne industrijske proizvodnje i inženjeringa. EIB je posvećena ulaganjima u regionalnu prerađivačku industriju kako bi obezbedila da Zapadni Balkan ostane konkurentan u naprednoj proizvodnji i tehnologiji.

Mali automobili Fiat, Srbija

Kompaniji Fiat Krajsler automobili (FCA) EIB je obezbedila investicije u vrednosti od 500 miliona evra za modernizaciju i proširenje njene fabrike automobila u Kragujevcu u Srbiji. Time je proizvodni kapacitet povećan sa 30.000 na preko 180.000 vozila. Finansijska sredstva EIB omogućila su proizvodnju nove linije automobila B segmenta u ovoj fabrici.

Ova investicija je daleko najveća u istoriji srpske industrije i doprinela je transformaciji zastarele industrije u jednu od najsavremenijih fabrika FCA. Projekat je pokrenut da bi se razvila konkurentna platforma za proizvodnju u zemlji sa izgledima za pristupanje EU i uvela snažna industrijska kultura, sa kvalifikovanom, dobro obučenom i konkurentnom radnom snagom.

Projekat je doprineo povećanju direktnih stranih investicija u Srbiji i potpomogao razvoj automobilske industrije i tehnološki napredak u zemlji. To je povećalo lokalnu produktivnost i izvoz i ojačalo privredni razvoj Srbije. Projekat je pružio podršku lokalnim dobavljačima FCA i doprineo očuvanju radnih mesta u fabrici u Kragujevcu, a pored toga što je povećao lokalnu zaposlenost, stvorio je i dodatna indirektna radna mesta.

MALA PREDUZEĆA

Grupacija EIB nudi niz finansijskih instrumenata za mala preduzeća širom Zapadnog Balkana.

EIB pozajmljuje sredstva lokalnim bankama i drugim posrednicima, koji potom ta sredstva plasiraju malim i srednjim preduzećima. U Crnoj Gori, EIB je obezbedila 320 miliona evra za podsticanje rasta privatnog sektora i obezbeđivanje adekvatnog pristupa finansijskim sredstvima za takva preduzeća. U Bosni i Hercegovini, EIB obezbeđuje 25 miliona evra lizing kompaniji za finansiranje malih preduzeća i podršku projektima u turizmu, poljoprivredi, zdravstvu, obrazovanju i u oblasti životne sredine. Aktivnost će takođe biti usmerena na zapošljavanje omladine u okviru Evropske inicijative za zapošljavanje i obuku mladih za Zapadni Balkan (EYET). Kreditom će se pružiti podrška za oko 4.450 radnih mesta i 445 malih preduzeća.

Evropski investicioni fond, koji je deo Grupacije EIB, specijalizovan je za finansiranje rizika za mala preduzeća. On obezbeđuje garancije posrednicima, sa ciljem podsticanja daljeg kreditiranja malih preduzeća i opredeljuje finansijska sredstva fondovima privatnog kapitala usmerenim na investicije u mala preduzeća.

Na Zapadnom Balkanu, EIF stabilno posluje od 2012. godine, kada je pokrenut Program za razvoj preduzeća i inovacije Zapadnog Balkana (WB EDIF), sa ciljem da se malim preduzećima obezbedi bolji pristup finansijskim sredstvima. U okviru WB EDIF, EIF upravlja programom kreditnih garancija koje finansijskim posrednicima pružaju prvu zaštitu u vezi sa gubicima nastalim u određenom portfoliju.

Ovo je podstaklo kreditiranje u vrednosti od oko 228 miliona evra za mala preduzeća u regionu, pod uslovima povoljnijim od onih raspoloživih na lokalnom tržištu. U 2018. godini EIF je izabrao pet banaka na osnovu posebne opcije kreditne linije posvećene samo Srbiji, a očekuje se da će to dovesti do oko 180 miliona evra novih kredita malim preduzećima.

Počev od 2016. godine, većina zemalja Zapadnog Balkana kvalifikuje se za finansijske instrumente EU-28 koji podržavaju mala preduzeća, kao što su Program za konkurentnost preduzeća i malih i srednjih preduzeća (COSME), InnovFin i Program za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI), koji obezbeđuju sredstva za rizična, inovativna i mikro preduzeća. Do kraja 2018. godine EIF je u okviru tih programa zaključio 29 garancija, stimulišući više od 900 miliona evra novih kredita u regionu za mala preduzeća.

EIF je osnovao i prve fondove privatnog kapitala u regionu, odabirom prvog društva za upravljanje investicionim fondovima koje je u potpunosti usmereno na region i investiranjem preko platforme WB EDIF u svoj prvi fond, Fond za inovativna preduzeća, poznat i kao ENIF. ENIF raspolaze sa oko 40 miliona evra i usmeren je na inovativna i tehnološka preduzeća u ranoj fazi rasta.

Evropska unija
48 MSP
na **1.000 stanovnika**

Zapadni Balkan
18 MSP
na **1.000 stanovnika**

EIB je obezbedila **45 miliona EUR** kao podršku investicijama u usluge vazdušnog saobraćaja u Srbiji i Crnoj Gori. Tim investicijama će se poboljšati kapacitet, bezbednost, ekonomičnost i usklađenost sa propisima EU, a takođe će se unaprediti povezanost vazdušnog saobraćaja.

INICIJATIVA ZA EKONOMSKU OTPORNOST

Banka je intenzivirala svoju podršku susedstvu EU, naročito južnom susedstvu i Zapadnom Balkanu, radi podsticanja privrednog rasta i održivog razvoja. Ova dodatna podrška je postala neophodna nakon migracione krize, koja je stvorila brojne razvojne izazove u ovim regionima, dovodeći u pitanje ekonomsku otpornost određenog broja zemalja. Jačanje otpornosti privreda iziskuje unapređenje i razvoj društveno-ekonomske infrastrukture, kao i stimulanje rasta privatnog sektora i otvaranje novih radnih mesta.

Inicijativa EIB za ekonomsku otpornost označava veliku promenu u podršci za ova dva regiona. Povećavamo svoje finansiranje za 6 milijardi evra tokom petogodišnjeg perioda koji je započeo 2016. godine – pored već predviđenih 7,5 milijardi evra – kako bi se pomoglo u realizaciji investicija u vrednosti do 15 milijardi evra u oba regiona.

Širom **Zapadnog Balkana**, ERI već podržava razvoj ključne infrastrukture i projekte kojima se otvaraju nova radna mesta.

**35
miliona
EUR**

U **Srbiji** je EIB odobrila zajam u vrednosti od 35 miliona evra za unapređenje sistema kanalizacije u Beogradu, čime se poboljšavaju uslovi života za 170.000 stanovnika opštine Palilula. Ovaj projekat, koji obuhvata i bespovratnu tehničku pomoć u iznosu od 1,1 milion evra iz Inicijative za ekonomsku otpornost, obezbeđuje vitalnu gradsku infrastrukturu, kao i izgradnju novog postrojenja za preradu otpadnih voda, kojim će se smanjiti zagađenje Dunava i podzemnih voda.

U **Albaniji** je osnovna infrastruktura u sektorima saobraćaja, energetike i životne sredine pod velikim pritiskom usled migrantske krize. Kroz ERI će se obezbediti finansijska sredstva u iznosu od 29,5 miliona evra za poboljšanje vitalne infrastrukture tako da bude u mogućnosti da izdrži buduće pritiske ako se migracija poveća. Projektom će se takođe poboljšati veze Albanije sa ostatkom regiona.

**29,5
miliona
EUR**

U **Crnoj Gori**, EIB je obezbedila 40 miliona EUR za obnovu pet glavnih puteva, koji čine četvrtinu nacionalne putne mreže. Projektom će se poboljšati stanje puteva i bezbednost, što će doprineti trgovini i regionalnoj integraciji. Radovi uključuju rekonstrukciju nekoliko mostova i tunela. Projekat će dobiti i 1,5 miliona EUR bespovratne tehničke pomoći u okviru programa ERI, **kao prvi projekat na Zapadnom Balkanu kome su iz ERI dodeljena bespovratna sredstva**. Tim bespovratnim sredstvima pružiće se podrška specijalizovanim uslugama koje su neophodne za nadzor nad radovima na putevima.

EIB planira da preduzme **finansiranje sa proširenim dejstvom** (tzv. *impact financing*), u cilju rešavanja izazova socijalnog uticaja na Zapadnom Balkanu. Ti izazovi odnose se na nezaposlenost, siromaštvo, održivost MSP, klimatske promene, pristup osnovnim resursima i privrednu i društvenu integraciju žena i mladih.

FOND INICIJATIVE ZA EKONOMSKU OTPORNOST

Fond Inicijative za ekonomsku otpornost (ERIF) ima za cilj pružanje dodatne podrške delovanju ERI u obliku bespovratnih sredstava za investicije ili kroz finansijske instrumente, koristeći sredstva donatora. Fond obezbeđuje finansiranje pod povoljnim uslovima za vitalnu infrastrukturu i za podršku investicijama sa većim rizikom ili manjim finansijskim prinosom, kako bi se unapredio društveni i ekonomski uticaj.

U Albaniji je Fond od donatora obezbedio 2,4 miliona evra za finansiranje urbane regulacije rečice Lane. Ta oblast je izložena visokom riziku od poplava, tako da su stanovnici u stalnoj opasnosti. Projektom će se poboljšati zdravstveni i sanitarni uslovi, kao i bezbednost od poplava u Tirani, za oko 65.000 stanovnika.

Obnova razvodnih postrojenja u Srbiji

Projekat sa EMS-om, operaterom sistema prenosa električne energije Srbije, doprineo je izgradnji i sanaciji šest transformatorskih stanica. Pet kratkih, visokonaponskih vodova ukupne dužine od 45 kilometara povezalo je razvodna postrojenja u mrežu.

Projekat je obuhvatao tehničko projektovanje, izgradnju i eksploataciju razvodnih postrojenja. Da bi iskoristili sredstva ušteđena tokom ovog projekta, planeri su produžili rad kako bi uključili sisteme zaštite i kontrole još pet razvodnih postrojenja.

Na primer, projekat trafostanice Beograd 3 je važan jer to razvodno postrojenje snabdeva veći deo Beograda električnom energijom. Ova trafostanica se nalazi u Rakovici, oko 10 kilometara južno od Beograda. Puštena u rad 1953. godine, jedna je od najstarijih trafostanica 220/110 kV u srpskoj mreži. Sanacija je uključivala zamenu transformatora 110 i 220 kV kojima je istekao vek upotrebe. Sanacija je završena u julu 2014. godine i izvršena je tokom rada trafostanice. Sredstvima EIB finansirani su transformatori 110/220 kV i sistem kontrole i zaštite.

275 miliona EUR uloženo u WB EDIF, uključujući
150 miliona EUR iz EU, dostižući oko
715 miliona EUR evra za mala preduzeća od osnivanja.

4.600 malih
preduzeća dobiće
podršku u okviru
WB EDIF.

KOMBINOVANJE SREDSTAVA

INVESTICIONI OKVIR ZA ZAPADNI BALKAN

Na Zapadnom Balkanu, EIB u saradnji sa partnerima obezbeđuje različite mogućnosti investiranja.

Savet za ekonomske i finansijske poslove je 2008. godine zahtevao stvaranje sveobuhvatnog Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF) da bi se poboljšala harmonizacija i saradnja u investiranju radi društveno-ekonomskog razvoja.

WBIF je pokrenut u decembru 2009. godine kao zajednička inicijativa Evropske komisije, Evropske investicione banke, Evropske banke za obnovu i razvoj i Razvojne banke Saveta Evrope (CEB). Njegovo osnivanje predstavljalo je odgovor na zahtev zemalja Zapadnog Balkana za racionalizovanje uslova za pomoć koju pružaju različiti donatori. Sada su se WBIF-u priključili i Grupacija Svetske Banke, razvojna banka KfW i Francuska razvojna agencija (AFD).

WBIF je višestran i složen instrument za saradnju koji pruža tehničku pomoć i bespovratna sredstva za infrastrukturne projekte na Zapadnom Balkanu. On podržava projekte koji unapređuju konkurentnost i rast uz istovremeno jačanje regionalne saradnje i povezanosti. Sektori koji dolaze u obzir jesu energetika, životna sredina, socijalna delatnost, saobraćaj, privatni sektor i digitalna infrastruktura.

WBIF udružuje bespovratna sredstva iz budžeta EU, sredstva nekoliko bilateralnih donatora i partnerskih finansijskih institucija.

Zajednički evropski fond za Zapadni Balkan ima centralnu ulogu u pravnoj strukturi WBIF i predstavlja glavnu bazu za objedinjavanje sredstava za većinu davalaca bespovratnih sredstava. Njime upravljaju EIB i EBRD.

U februaru 2018. godine Evropska komisija je povećala svoju podršku Zapadnom Balkanu i time potvrdila istaknutu ulogu WBIF u podršci politici pristupanja EU. U periodu do 2020. godine, od EU se očekuje dodatnih 400 miliona evra kao doprinos WBIF-u.

WBIF 2019. godine obeležava 10. godišnjicu postojanja. Evropska komisija je širom Zapadnog Balkana pokrenula kampanju „EU za vas“ (*EU4You*) kako bi prikazala zajednički uspeh u okviru WBIF. EIB će nastaviti da bude sastavni deo WBIF-a i da doprinosi prosperitetnijem i bolje integrisanom Zapadnom Balkanu.

SAVETODAVNE USLUGE

PODRŠKA INFRASTRUKTURNIM PROJEKTIMA

Savetodavna i tehnička pomoć EIB podržava pripremu i sprovođenje prioritarnih infrastrukturnih projekata u zemljama Zapadnog Balkana u sektorima saobraćaja, životne sredine, energetike i socijalnih delatnosti. Tim stručnjaka pomaže u izradi studija izvodljivosti, idejnih i izvođačkih projekata, u postupcima javnih nabavki, nadzoru projekata i drugim pripremnim istraživanjima. Takvu podršku finansiraju Evropska komisija i EIB i ona se pruža besplatno.

Upravljaajući Programom za infrastrukturne projekte koji se finansira u okviru WBIF, EIB angažuje sopstveno osoblje i spoljne konsultante kako bi pomogla telima javnog sektora da poboljšaju šanse za privlačenje investicija za svoje projekte.

Kroz program JASPERS, EIB pomaže državama Zapadnog Balkana da pripremaju sektorske strategije i razvijaju ključne projekte u sektorima saobraćaja, energetike i pametnog razvoja. Time se unapređuje i kapacitet lokalnih uprava za realizaciju projekata. Od 2013. godine, JASPERS je pomogao u pripremi više od 80 projekata, za investicije u ukupnom iznosu od preko 4 milijarde evra.

Program EIB EPEC takođe pomaže zemljama Zapadnog Balkana u razvoju javno-privatnih partnerstava (JPP) pružanjem saveta o zakonima o JPP i razmenom iskustava i najboljih praksi kako bi se organima vlasti pomoglo u stvaranju najboljih JPP.

SAVETODAVNA PODRŠKA MALIM PREDUZEĆIMA

Program za razvoj preduzeća i inovacije Zapadnog Balkana, koji finansira EU, unapređuje pristup finansiranju za mala preduzeća na Zapadnom Balkanu. EIB koordinira savetodavne usluge koje pružaju finansijske institucije kao što su Svetska banka, OECD, EBRD i KfW. Cilj je poboljšanje poslovnog okruženja malih preduzeća i podsticanje istraživanja, razvoja i inovacija u regionu.

EIB je nedavno sproveda istraživanje kako bi identifikovala institucije koje imaju najveći potencijal za uspeh u istraživanju, razvoju i inovacijama. EIB, u saradnji sa nekoliko institucija, radi na planiranju uspostavljanja regionalnih centara izvrsnosti. Takođe je sproveda program podrške kako bi pomogla malim preduzećima da se razvijaju koristeći svoju nematerijalnu imovinu i prava intelektualne svojine. U saradnji sa Zajedničkim istraživačkim centrom Evropske komisije, EIB razvija program podrške inovativnim malim preduzećima i organizacijama koje se bave istraživanjem i razvojem u kreiranju „dokaza o konceptu“ putem bespovratnih sredstava.

EIB je takođe sproveda istraživanje radi procene potreba za finansiranjem malih preduzeća i savetovala je Vladu Republike Srbije u vezi sa uspostavljanjem inovativnih finansijskih instrumenata za male firme koje koriste IPA sredstva. Studija je identifikovala potrebe za mikrofinansiranjem, tržištima dužničkog i vlasničkog kapitala u zemlji i predložila strategiju investiranja za rešavanje ovih nedostataka. Vlada Srbije razmatra buduću implementaciju akceleratora, koji bi obezbedio finansiranje vlasničkog kapitala, i instrument garancije portfolija kredita MSP, a koji bi mogao da uključi i mikrokredite.

SAVETODAVNA PODRŠKA U OKVIRU INICIJATIVE EIB ZA EKONOMSKU OTPORNOST

EIB obezbeđuje tehničku pomoć u vrednosti od 90 miliona evra za projekte koji se realizuju u okviru Inicijative za ekonomsku otpornost. Time će se pružiti podrška realizaciji projekata koji podržavaju privredni i društveni razvoj u južnom susedstvu i na Zapadnom Balkanu. Na Kosovu, tehnička pomoć ERI u vrednosti od 1 milion evra podržava izgradnju 30 kilometara autoputa između Peći i Kijeva kako bi se pomoglo u poboljšanju regionalne saobraćajne integracije.

PRICHE O USPEHU

JEDNA OD NAJLEPŠIH ŽELEZNIČKIH PRUGA U EVROPI VRAĆA STARU SLAVU

Crnogorska železnica nekada je bila jedno od njenih velikih dostignuća. Ona je bila najveći i najskuplji infrastrukturni projekat u nekadašnjoj Jugoslaviji. Ali sada joj preči propadanje.

Uz pomoć Evropske investicione banke, u planu je povratak stare slave ove železnice. EIB je 2017. godine odobrila kredit od 20 miliona evra za sanaciju pruge od Bara do Vrbnice na granici sa Srbijom. Kredit će se kombinovati sa prvom tranšom bespovratnih sredstava za investiranje iz fondova EU i sredstvima Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF) u Crnoj Gori.

Kada je 1976. godine puštena u rad, bila je to najsavremenija pruga, moderna i udobna kao bilo koja druga železnica na svetu. Ta pruga, koja povezuje glavni grad Srbije, Beograd, sa najvećom crnogorskom lukom Bar na jugozapadu, pruža i jedno od najboljih putovanja železnicom u Evropi.

Kontinuirano nedovoljno finansiranje stvorilo je železnici velike probleme još devedesetih godina. Put železnicom koji je nekad trajao sedam sati sada traje skoro 11. Deo pruge kroz Crnu Goru naročito je pogođen nedostatkom održavanja. Novi projekat će u toku izvođenja popravki otvoriti 1.000 novih radnih mesta u Crnoj Gori. On će takođe poboljšati trgovinske veze, prvenstveno sa Srbijom i Rumunijom, i podstaći turizam.

PEKAR POKREĆE SOPSTVENI BIZNIS I PRETVARA FIRMU ZA PROIZVODNJU HLEBA U VRHUNSKI NACIONALNI BREND

U januaru 1986. godine, Ilija Pavlickovski je zakupio malu pekaru u Šuto Orizariju, drugoj najmanjoj opštini Skoplja, glavnog grada Severne Makedonije. Njegov deda i otac su većinu svog života proveli radeći za najvećeg makedonskog proizvođača hleba i brašna, Žito Luks. Ali Ilija je osećao da je vreme da započne sopstveni biznis. „Pekara je imala jednostavnu peć na drva i na početku smo mogli da ispečemo samo oko 500 vekni hleba dnevno”, kaže on. Danas Ilija upravlja lancem od preko 20 velikih i 200 malih pekara širom zemlje. Njegovo preduzeće, Pekara Dime, postala je nacionalno prepoznatljiv brend.

Kredit koji je finansirala EIB doprineo je rastu i diversifikaciji poslovanja Pekare Dime. Preduzeće danas zapošljava 202 radnika, u odnosu na 82 zaposlena koliko ih je imala pre desetak godina. Ilija i njegova pekara dobili su tri kredita uz podršku EIB, u iznosu od 1,45 miliona evra, preko Makedonske banke za podršku razvoju (MBPR).

Aleksandar Stanojkovski, koji radi u MBPR, navodi da razlog Ilijinog uspeha leži u tome što je bio dovoljno ambiciozan da preuzme kontrolu nad celokupnim proizvodnim procesom. „Makedonija ne proizvodi dovoljno pšenice, tako da mora da uvozi pšenicu nižeg kvaliteta iz inostranstva”, kaže Stanojkovski, „zbog čega je Ilija odlučio da proizvede svoju.”

Ovo preduzeće sada snabdeva više od 500 prodajnih mesta širom zemlje sa oko 30.000 vekni hleba.

Preduzeće danas
zapošljava
202 radnika, u odnosu
na **82** pre desetak godina.

O NAMA

EIB je banka Evropske unije. Obezbeđujemo finansijska sredstva i stručno znanje za održive investicione projekte. U 2018. godini, Grupacija EIB je obezbedila više od 64 milijarde evra za dugoročne investicije širom Evrope i sveta.

Naš tim za Zapadni Balkan smešten je u sedištu EIB u Luksemburgu. Od 2018. godine Banka je dodatno rasporedila osoblje u Albaniju i Bosnu i Hercegovinu kako bi povećala svoje lokalno prisustvo.

Naš tim za Zapadni Balkan pokriva širok spektar projekata i uključuje vodeće stručnjake sa velikim iskustvom u regionu.

EIB je 2010. godine otvorila regionalno predstavništvo u Srbiji koje se bavi institucionalnim odnosima na Zapadnom Balkanu.

European Investment Bank

98-100, boulevard Konrad Adenauer

L-2950 Luxembourg

☎ +352 437 91

www.eib.org

🐦 twitter.com/EIB

📘 facebook.com/EuropeanInvestmentBank

📺 youtube.com/EIBtheEUBank

Miguel Morgado

Direktor, kreditni poslovi,

Odeljenje za Jadransku regiju

☎ +352 437 986 446

✉ m.morgado@eib.org

Matteo Rivellini

Šef odeljenja za kreditne poslove na

Zapadnom Balkanu, u Sloveniji i Hrvatskoj

☎ +352 437 988 417

✉ m.rivellini@eib.org

Marco Santarelli

Kontakt za medije, viši zvaničnik za medije

☎ +39 064 719 1

✉ m.santarelli@eib.org

Dubravka Nègre

Direktorka Regionalnog predstavništva EIB za Zapadni Balkan

Regionalno predstavništvo za Zapadni Balkan

Vladimira Popovića 38-40

11070 Beograd

☎ +381 113 121 756

✉ d.negre@eib.org

Sandrine Friscia

Predstavnik EIB za Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru

Delegacija Evropske unije u BiH, Skenderija 3a

71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

☎ +387 33 254 792

✉ s.friscia@eib.org

Alessandro Bragonzi

Predstavnik EIB za Albaniju, Severnu Makedoniju i Kosovo*

Delegacija Evropske unije u Albaniji

ABA Business Centre, 17th floor

Rruga Papa Gjon Pali II

Tirana, Albania

☎ +352 437 983 066

✉ a.bragonzi@eib.org